

САПРАЎДНАЕ І ПАКАЗНОЕ

ДУМКІ АБ РАБОЦЕ САМАДЗЕЙНЫХ АРКЕСТРАВЫХ КАЛЕКТЫВАЎ

Праўда, некаторыя духавыя і астрадныя аркестры выступілі на аглядзе нягледзячы на ​​парадак чысціні, зліжнасцю туняна, правільнай фразіроўкай, змястоўнасцю праграмы. Гэта можна перш за ўсё сказаць пра духавы аркестр транзартнага завода, якому прысуджана першае месца, пра духавы аркестр радыёзавода, Дома культуры будаўнічага трэста № 5, політэхнічнага Інстытута. Сярод астрадных калектываў першае месца заваяваў аркестр радыёзавода, другое — астрадны ансамбль таксаматорнага парка і будаўнічага тэхнікума і трэцяе — ансамбль электратэхнічнага завода.

Больш падрабязна хочацца змяніць на трэцім групі ўдзельніку агляду — аркестр народных інструментаў. Яшчэ некалькі год назад такіх аркестраў было значна больш, чым цяпер. Шырай былі прадстаўлены яны і розных канцэртаў, фестывалях і ў рамках самадзейнасці. За апошні час аркестры народных інструментаў некалькімі былі знішчаны і папулярнасць альбо туняна была не заўважана на апошнім аглядзе. Зноў мы сутрэліся з даўняю ўжо знаёмай калектывамі, якія існуюць многа год і нават атрымалі ганаровае званне народных. Вельмі добра, што ў нас ёсць такія аздавоныя калектывы, але разам з тым, і робіцца крыўдна, што да іх не дадуцца новыя. Так, у трэцім групу агляду першыя тры месцы занялі даўня «Фаварыты» — аркестр народных інструментаў аўтазавода, Палаца культуры прафсаюзаў і Дома культуры мясцовай прамысловасці. Акрамя іх выступілі агляду ў беларускай сталіцы цымбалны аркестр Палаца культуры прафсаюзаў, якія па колькасці ўдзельнікаў аркестр народных інструментаў педатагічнага Інстытута, а таксама парадак астрадны ансамбль тэхнікума, невялікі ансамбль тэхнікума ляскай прамысловасці і секстэт балалаек Дома культуры будтрэста № 1. Не так ужо і багата для тагата года, як Мінск, з насельніцтвам больш чым у шасцят тысяч чалавек. Дарчы, і склад аркестраў за апошні час вельмі знізнецца. Рэдка ў якім з іх можна ўбачыць поўную групу балалаек, не пакуль і разнастайных беларускіх народных інструментаў (цымбал, дудак, ліры).

Калі гутарыць аб усім гэтым з метадыстамі дамоў народнай творчасці, тыя спасылаюцца на адсутнасць надзвычайна ўдзельнічаў у самадзейных аркестрах, на недаходжанні кіраўнікоў. Аднак такія скаржыні не адраджаюць сапраўднасці; у Мінску і іншых гарадах рэспублікі можна заўважыць знайсці ямаля аматараў, якія ахвотна будуць іграць на такіх параўнальна нескладаных і недарэгі інструментах, як домра, балалайка, цымбалы. Мне думаецца...

І В. Шчырбак абраў сваёй будучай прафесію музыку і займаюцца цяпер па класу народных інструментаў. Аднак ні аркестранты, ні іх кіраўнік А. Захарошка сваёй працай не задаволены.

Магіл б зрабіць значна больш карыснага і цікавага. — гавораць яны, — ды многае перапрацаваць!

А далей пайшлі скаргі на цяжкасці з новым рэпертуарам, на няўмат праўлення аўтазаводскага Дома культуры, адсутнасці творчай абстаноўкі, кампанейнасці і г. д. Прауюць удзельнікі самадзейнага калектыву ў трох розных зменах, з-за тагата часта прауюскаюць рашэнні і вымушаны ахвараваць аркестру ўсе свае вольныя дні (толькі ў надзядую можна сабраць поўнасцю увесё аркестру).

Рэспубліканскі, абласны і гарадскі дамы народнай творчасці слаба яшчэ дапамагаюць у набыцці новага рэпертуару. Амаль усе, што ў іх ёсць з інструментальнай музыкі, разлічана на самадзейныя аркестры. Цяжка знайсці аркестру для салістаў-спевакоў і інструменталістаў.

Рэдка бачыць аркестранты на сваіх рашчых і канцэртах прадстаўнікоў заўкома ці членаў праўлення Дома культуры. Яшчэ ў студэнцкі былі прынятае рашэнне аб правядзенні ўнутрызаводскага агляду самадзейнасці, а даведзліся пра гэта ўдзельнікі самадзейнасці толькі ў санавіу. Затым, каб набліжэнца абласны ці рэспубліканскі агляды самадзейнасці, адносны праўленцаў, адрау мяняюцца, і ўсе сілы «ідаюцца» на тое, каб чарговая «кампанія» прайшла «на ўзроўні». Такая спеціалізаваная падрыхтоўка толькі спеціалізаваным калектывам, замяне іх рабочы і безумоўна, маюць іх толькі тыя кіраўнікі, якія скардзяцца на недаходжанні астрадных аглядаў. Тут патрабіцца доўгая, рывалова і старанная праца. Асобныя ж кіраўнікі клубу не разумеюць тагата і жадаюць, каб там і было «блшчэ», ачынаюць дабіваць у калектыву платных «гастралёраў».

З усім гэтым неабходна рашуча змагацца, памятаючы, што мастацкая самадзейнасць павінна быць па-сапраўднаму самадзейнай, а не сумесню аматарскага з прафесіянальным.

Няродна ад кіраўнікоў аркестравых калектываў можна пачуць скаргі на адсутнасць больш-менш падрыхтаваных аматарскіх кадры. Сапраўды, для таго, каб навуць іграць на якім-небудзь інструменце чалавека ў гадах, патрабуюць шмат часу і намаганняў. Значна лягчэй рабіць гэта ў школьных гадах, і даводзіцца толькі адзіліцца; чаму ў многіх школах горада ёсць гурткі піншчэ і баяністаў? І няма гурткоў народных інструментаў? А між тым, пры Палацы піншчэ існуе вялікі аркестр народных інструментаў, удзельнікі якога з'яўляюцца вучнямі школ і маглі б стаць асноваю школьных гурткоў. Большасць школьнікаў з ахвотай вучыцца б іграць на прыгожым і гучным, багатым па магчымасці інструментах.

Музычныя аздавонысці не з'яўляюцца прывілей «абраных», іх маюць амаль усе дзеці і троба толькі развіць іх. А гэта, маюць прынесці сапраўднае залавальнае юным аматарам музыкі і адначасова падрыхтаваць цудоўныя кадры для нашай мастацкай самадзейнасці.

З. НАЛІБОЦКІ.

ПАЛЫМЯНАЕ СЭРЦА ПАЭТА

Пачуў я спеў...

У шуме дрэў пачуў я новы спеў — Свет пасяляў, пасяляў.

Хіба не ты плеш, крас-дзівунчы! Ласкавыя вусны і тваё ачыу. А можа, гэта голас твой, Ачына! Пашчоту маці роднай я адчуў. Мо класны ты, свабоднае натхненне! Я ў сэрцы твоем агонь святую адчуў. Жыццё шуміць у лісці і не тлее. Жыццё! Я хараство тваё адчуў.

КЛЭНЫ ЦВІТУЦЬ
Дзіўсная ў кляновым цвеце Латвія!
З травой ручай гамоніць кляпаліцы, і парасоны кветак кльн губляе. Пачуўшы грому першага разрыву, Знаёма шалку радасна арты і слухае:

«Вясна ідзе, гучае, Нам абяцае ураджай багаты. Жыццём нялюцыца буйная ззярыята.

Упаў на дол кляновы парасонік І зноў лісці, вясёлы, лёгкімрылы. Вясна ідзе і сыпле кветкі сёння На ціхіх салдацкіх магільні, Што ззяня вечнай славы асцяваля.

МІШЭНЫ Чытаюць Савецкага Саюза ведаюць і любяць творчасць народнага паэта Латвія Ян Сударабіна. Яго вершы і публіцыстычныя артыкулы, якія паяўляюцца на старонках «Правды», «Известий», «Літэратурнай газеты», сустракаюцца з вялікай цікавасцю. Напэўна яны заўсёды пранікнёны, свежыя, з запалам, па-маладому. Чытаючы іх, ніяк не паверыш, што аўтару ўжо няма годаў. Па-сапраўднаму радзе, што Ян Сударабіна, каго сёння мы вітаем з сямідзясяцігоддзем, захававу ў такіх гадах зайдросную творчую маладосць.

А жыццё ён прамоў нягледзячы, вядлікі і складанае і ян адданы свайму Радзіму і выдатны майстар пазі хораша і сардэчна расказаў усім пра жыццё свайго народа. Жыццё паэта — жыццё ўсёй прауючэй інтэлігенцы Латвія, якая выйшла з народа і прауюе ў імя народа. Такім, як Сударабіна, даводзіцца самім у найцяжэйшых умовах пракадаваць сваю дарогу. Яна застаўвацца без бацькі, ён вымушаны быць паніччю вучоў ў гімназіі. Накіраваўся шукаць шчасця ў Рызе. Перабіваюцца на розных работах, самастойна вучыцца. А жыццё, якое ён бачыць вакол, звяртае яго сэрца да паэзіі. І, нягледзячы на ​​цяжкі ўмовы, ён вернецца ў абнаўленне жыцця. Так ішоў юнаком ён узнісла пша аб сваёй любі да жыцця:

Сонце встанет или не встанет, Роца ветры мне протынет, Луч в оне сверкает, поманит, Все жывей свернёт дией, Трепет жыви все милей.

З тады паэт усё больш авалодвае ведамі і дабіваюцца паспехаў ва ўпартай рабоце над словам, звяртае на себе ўвагу дэмакратычнай грамадскасці. Вядомы латышскі пісьменнік Андрэй Упіт друкае яго вершы ў прагрэсіўным часопісе «Мір».

Для першаў Ян Сударабіна таго часу характэрна іх дэмакратычная накіраванасць і рамантычная ўявіласць. Ён увесь час у парыве пошукаў і паэтычных адкрыццяў. Недаўра Сударабіна пша ў 1914 годзе пша:

Мечтателей и фантазеров племя Я слышу, сам принадлежу к нему. Мы вечно в странствии и потому В пути всегда обретаем время!

Паэт не перабуа спакойнага жыцця, ён змагаецца за лепшую будучыню сваім палкім, пазытым словам у перадавых радах свайго народа і таму з поўным правам можа сказаць пра сябе і сваіх палечнікаў, што

Нет тавани для наших кораблей, Мечта горит кровотоющей раной.

А жыццё ідала паэта з аднаго выпрабавання ў другое. 1914 год. Першая сусветная вайна. Ян Сударабіна на фронце. Давялося яму пабыць у ахопах і на беларускай зямлі. Вось як пра гэта ўспамінае, з тады, паэт:

Унежи белорусские болота В дни карскаго бояня я забуду! Нужда царил там повсюду... И смерть стучалась к беднягам в ворота.

Ён бачыў цяжкае, беспрасветнае жыццё беларускага народа, зваў ён і горкую долю свайго прауючэга люду. І калі над зямлей грывнулі залпы «Аўроры», і неўзабав прыйшла ў адноўно Латвію Савецкая ўлада, ён з захапленнем у 1919 годзе вітаў іе:

Спешу я — сонні в столах запеваят, Словно сквозь скалы пробиваясь ключ.

Але вядога ў той час давалася Ян Сударабіну быць шчаслівым. Нацыянальна-буржуазны прылапавое імперыяністаў Захаду задумала рвалюцыйныя заваяваць і маладому паэту прыйшлося цяжка, ня ішоў, але друкавацца не было дзе, толькі зраду супрацоў...

ПАЛЫМЯНАЕ СЭРЦА ПАЭТА

Пачуў я спеў...

У шуме дрэў пачуў я новы спеў — Свет пасяляў, пасяляў.

Хіба не ты плеш, крас-дзівунчы! Ласкавыя вусны і тваё ачыу. А можа, гэта голас твой, Ачына! Пашчоту маці роднай я адчуў. Мо класны ты, свабоднае натхненне! Я ў сэрцы твоем агонь святую адчуў. Жыццё шуміць у лісці і не тлее. Жыццё! Я хараство тваё адчуў.

КЛЭНЫ ЦВІТУЦЬ
Дзіўсная ў кляновым цвеце Латвія!
З травой ручай гамоніць кляпаліцы, і парасоны кветак кльн губляе. Пачуўшы грому першага разрыву, Знаёма шалку радасна арты і слухае:

«Вясна ідзе, гучае, Нам абяцае ураджай багаты. Жыццём нялюцыца буйная ззярыята.

Упаў на дол кляновы парасонік І зноў лісці, вясёлы, лёгкімрылы. Вясна ідзе і сыпле кветкі сёння На ціхіх салдацкіх магільні, Што ззяня вечнай славы асцяваля.

МІШЭНЫ Чытаюць Савецкага Саюза ведаюць і любяць творчасць народнага паэта Латвія Ян Сударабіна. Яго вершы і публіцыстычныя артыкулы, якія паяўляюцца на старонках «Правды», «Известий», «Літэратурнай газеты», сустракаюцца з вялікай цікавасцю. Напэўна яны заўсёды пранікнёны, свежыя, з запалам, па-маладому. Чытаючы іх, ніяк не паверыш, што аўтару ўжо няма годаў. Па-сапраўднаму радзе, што Ян Сударабіна, каго сёння мы вітаем з сямідзясяцігоддзем, захававу ў такіх гадах зайдросную творчую маладосць.

А жыццё ён прамоў нягледзячы, вядлікі і складанае і ян адданы свайму Радзіму і выдатны майстар пазі хораша і сардэчна расказаў усім пра жыццё свайго народа. Жыццё паэта — жыццё ўсёй прауючэй інтэлігенцы Латвія, якая выйшла з народа і прауюе ў імя народа. Такім, як Сударабіна, даводзіцца самім у найцяжэйшых умовах пракадаваць сваю дарогу. Яна застаўвацца без бацькі, ён вымушаны быць паніччю вучоў ў гімназіі. Накіраваўся шукаць шчасця ў Рызе. Перабіваюцца на розных работах, самастойна вучыцца. А жыццё, якое ён бачыць вакол, звяртае яго сэрца да паэзіі. І, нягледзячы на ​​цяжкі ўмовы, ён вернецца ў абнаўленне жыцця. Так ішоў юнаком ён узнісла пша аб сваёй любі да жыцця:

Сонце встанет или не встанет, Роца ветры мне протынет, Луч в оне сверкает, поманит, Все жывей свернёт дией, Трепет жыви все милей.

З тады паэт усё больш авалодвае ведамі і дабіваюцца паспехаў ва ўпартай рабоце над словам, звяртае на себе ўвагу дэмакратычнай грамадскасці. Вядомы латышскі пісьменнік Андрэй Упіт друкае яго вершы ў прагрэсіўным часопісе «Мір».

Для першаў Ян Сударабіна таго часу характэрна іх дэмакратычная накіраванасць і рамантычная ўявіласць. Ён увесь час у парыве пошукаў і паэтычных адкрыццяў. Недаўра Сударабіна пша ў 1914 годзе пша:

Мечтателей и фантазеров племя Я слышу, сам принадлежу к нему. Мы вечно в странствии и потому В пути всегда обретаем время!

Паэт не перабуа спакойнага жыцця, ён змагаецца за лепшую будучыню сваім палкім, пазытым словам у перадавых радах свайго народа і таму з поўным правам можа сказаць пра сябе і сваіх палечнікаў, што

Нет тавани для наших кораблей, Мечта горит кровотоющей раной.

А жыццё ідала паэта з аднаго выпрабавання ў другое. 1914 год. Першая сусветная вайна. Ян Сударабіна на фронце. Давялося яму пабыць у ахопах і на беларускай зямлі. Вось як пра гэта ўспамінае, з тады, паэт:

Унежи белорусские болота В дни карскаго бояня я забуду! Нужда царил там повсюду... И смерть стучалась к беднягам в ворота.

Ён бачыў цяжкае, беспрасветнае жыццё беларускага народа, зваў ён і горкую долю свайго прауючэга люду. І калі над зямлей грывнулі залпы «Аўроры», і неўзабав прыйшла ў адноўно Латвію Савецкая ўлада, ён з захапленнем у 1919 годзе вітаў іе:

Спешу я — сонні в столах запеваят, Словно сквозь скалы пробиваясь ключ.

ПАЛЫМЯНАЕ СЭРЦА ПАЭТА

Пачуў я спеў...

У шуме дрэў пачуў я новы спеў — Свет пасяляў, пасяляў.

Хіба не ты плеш, крас-дзівунчы! Ласкавыя вусны і тваё ачыу. А можа, гэта голас твой, Ачына! Пашчоту маці роднай я адчуў. Мо класны ты, свабоднае натхненне! Я ў сэрцы твоем агонь святую адчуў. Жыццё шуміць у лісці і не тлее. Жыццё! Я хараство тваё адчуў.

КЛЭНЫ ЦВІТУЦЬ
Дзіўсная ў кляновым цвеце Латвія!
З травой ручай гамоніць кляпаліцы, і парасоны кветак кльн губляе. Пачуўшы грому першага разрыву, Знаёма шалку радасна арты і слухае:

«Вясна ідзе, гучае, Нам абяцае ураджай багаты. Жыццём нялюцыца буйная ззярыята.

Упаў на дол кляновы парасонік І зноў лісці, вясёлы, лёгкімрылы. Вясна ідзе і сыпле кветкі сёння На ціхіх салдацкіх магільні, Што ззяня вечнай славы асцяваля.

МІШЭНЫ Чытаюць Савецкага Саюза ведаюць і любяць творчасць народнага паэта Латвія Ян Сударабіна. Яго вершы і публіцыстычныя артыкулы, якія паяўляюцца на старонках «Правды», «Известий», «Літэратурнай газеты», сустракаюцца з вялікай цікавасцю. Напэўна яны заўсёды пранікнёны, свежыя, з запалам, па-маладому. Чытаючы іх, ніяк не паверыш, што аўтару ўжо няма годаў. Па-сапраўднаму радзе, што Ян Сударабіна, каго сёння мы вітаем з сямідзясяцігоддзем, захававу ў такіх гадах зайдросную творчую маладосць.

А жыццё ён прамоў нягледзячы, вядлікі і складанае і ян адданы свайму Радзіму і выдатны майстар пазі хораша і сардэчна расказаў усім пра жыццё свайго народа. Жыццё паэта — жыццё ўсёй прауючэй інтэлігенцы Латвія, якая выйшла з народа і прауюе ў імя народа. Такім, як Сударабіна, даводзіцца самім у найцяжэйшых умовах пракадаваць сваю дарогу. Яна застаўвацца без бацькі, ён вымушаны быць паніччю вучоў ў гімназіі. Накіраваўся шукаць шчасця ў Рызе. Перабіваюцца на розных работах, самастойна вучыцца. А жыццё, якое ён бачыць вакол, звяртае яго сэрца да паэзіі. І, нягледзячы на ​​цяжкі ўмовы, ён вернецца ў абнаўленне жыцця. Так ішоў юнаком ён узнісла пша аб сваёй любі да жыцця:

Сонце встанет или не встанет, Роца ветры мне протынет, Луч в оне сверкает, поманит, Все жывей свернёт дией, Трепет жыви все милей.

З тады паэт усё больш авалодвае ведамі і дабіваюцца паспехаў ва ўпартай рабоце над словам, звяртае на себе ўвагу дэмакратычнай грамадскасці. Вядомы латышскі пісьменнік Андрэй Упіт друкае яго вершы ў прагрэсіўным часопісе «Мір».

Для першаў Ян Сударабіна таго часу характэрна іх дэмакратычная накіраванасць і рамантычная ўявіласць. Ён увесь час у парыве пошукаў і паэтычных адкрыццяў. Недаўра Сударабіна пша ў 1914 годзе пша:

Мечтателей и фантазеров племя Я слышу, сам принадлежу к нему. Мы вечно в странствии и потому В пути всегда обретаем время!

Паэт не перабуа спакойнага жыцця, ён змагаецца за лепшую будучыню сваім палкім, пазытым словам у перадавых радах свайго народа і таму з поўным правам можа сказаць пра сябе і сваіх палечнікаў, што

Нет тавани для наших кораблей, Мечта горит кровотоющей раной.

А жыццё ідала паэта з аднаго выпрабавання ў другое. 1914 год. Першая сусветная вайна. Ян Сударабіна на фронце. Давялося яму пабыць у ахопах і на беларускай зямлі. Вось як пра гэта ўспамінае, з тады, паэт:

Унежи белорусские болота В дни карскаго бояня я забуду! Нужда царил там повсюду... И смерть стучалась к беднягам в ворота.

Ён бачыў цяжкае, беспрасветнае жыццё беларускага народа, зваў ён і горкую долю свайго прауючэга люду. І калі над зямлей грывнулі залпы «Аўроры», і неўзабав прыйшла ў адноўно Латвію Савецкая ўлада, ён з захапленнем у 1919 годзе вітаў іе:

Спешу я — сонні в столах запеваят, Словно сквозь скалы пробиваясь ключ.

ПАЛЫМЯНАЕ СЭРЦА ПАЭТА

Пачуў я спеў...

У шуме дрэў пачуў я новы спеў — Свет пасяляў, пасяляў.

Хіба не ты плеш, крас-дзівунчы! Ласкавыя вусны і тваё ачыу. А можа, гэта голас твой, Ачына! Пашчоту маці роднай я адчуў. Мо класны ты, свабоднае натхненне! Я ў сэрцы твоем агонь святую адчуў. Жыццё шуміць у лісці і не тлее. Жыццё! Я хараство тваё адчуў.

КЛЭНЫ ЦВІТУЦЬ
Дзіўсная ў кляновым цвеце Латвія!
З травой ручай гамоніць кляпаліцы, і парасоны кветак кльн губляе. Пачуўшы грому першага разрыву, Знаёма шалку радасна арты і слухае:

«Вясна ідзе, гучае, Нам абяцае ураджай багаты. Жыццём нялюцыца буйная ззярыята.

Упаў на дол кляновы парасонік І зноў лісці, вясёлы, лёгкімрылы. Вясна ідзе і сыпле кветкі сёння На ціхіх салдацкіх магільні, Што ззяня вечнай славы асцяваля.

МІШЭНЫ Чытаюць Савецкага Саюза ведаюць і любяць творчасць народнага паэта Латвія Ян Сударабіна. Яго вершы і публіцыстычныя артыкулы, якія паяўляюцца на старонках «Правды», «Известий», «Літэратурнай газеты», сустракаюцца з вялікай цікавасцю. Напэўна яны заўсёды пранікнёны, свежыя, з запалам, па-маладому. Чытаючы іх, ніяк не паверыш, што аўтару ўжо няма годаў. Па-сапраўднаму радзе, што Ян Сударабіна, каго сёння мы вітаем з сямідзясяцігоддзем, захававу ў такіх гадах зайдросную творчую маладосць.

А жыццё ён прамоў нягледзячы, вядлікі і складанае і ян адданы свайму Радзіму і выдатны майстар пазі хораша і сардэчна расказаў усім пра жыццё свайго народа. Жыццё паэта — жыццё ўсёй прауючэй інтэлігенцы Латвія, якая выйшла з народа і прауюе ў імя народа. Такім, як Сударабіна, даводзіцца самім у найцяжэйшых умовах пракадаваць сваю дарогу. Яна застаўвацца без бацькі, ён вымушаны быць паніччю вучоў ў гімназіі. Накіраваўся шукаць шчасця ў Рызе. Перабіваюцца на розных работах, самастойна вучыцца. А жыццё, якое ён бачыць вакол, звяртае яго сэрца да паэзіі. І, нягледзячы на ​​цяжкі ўмовы, ён вернецца ў абнаўленне жыцця. Так ішоў юнаком ён узнісла пша аб сваёй любі да жыцця:

Сонце встанет или не встанет, Роца ветры мне протынет, Луч в оне сверкает, поманит, Все жывей свернёт дией, Трепет жыви все милей.

З тады паэт усё больш авалодвае ведамі і дабіваюцца паспехаў ва ўпартай рабоце над словам, звяртае на себе ўвагу дэмакратычнай грамадскасці. Вядомы латышскі пісьменнік Андрэй Упіт друкае яго вершы ў прагрэсіўным часопісе «Мір».

Для першаў Ян Сударабіна таго часу характэрна іх дэмакратычная накіраванасць і рамантычная ўявіласць. Ён увесь час у парыве пошукаў і паэтычных адкрыццяў. Недаўра Сударабіна пша ў 1914 годзе пша:

Мечтателей и фантазеров племя Я слышу, сам принадлежу к нему. Мы вечно в странствии и потому В пути всегда обретаем время!

Паэт не перабуа спакойнага жыцця, ён змагаецца за лепшую будучыню сваім палкім, пазытым словам у перадавых радах свайго народа і таму з поўным правам можа сказаць пра сябе і сваіх палечнікаў, што

Нет тавани для наших кораблей, Мечта горит кровотоющей раной.

А жыццё ідала паэта з аднаго выпрабавання ў другое. 1914 год. Першая сусветная вайна. Ян Сударабіна на фронце. Давялося яму пабыць у ахопах і на беларускай зямлі. Вось як пра гэта ўспамінае, з тады, паэт:

Унежи белорусские болота В дни карскаго бояня я забуду! Нужда царил там повсюду... И смерть стучалась к беднягам в ворота.

Ён бачыў цяжкае, беспрасветнае жыццё беларускага народа, зваў ён і горкую долю свайго прауючэга люду. І калі над зямлей грывнулі залпы «Аўроры», і неўзабав прыйшла ў адноўно Латвію Савецкая ўлада, ён з захапленнем у 1919 годзе вітаў іе:

Спешу я — сонні в столах запеваят, Словно сквозь скалы пробиваясь ключ.

ПРЫСВОЕНА ГАНАРОВАЕ ЗВАННЕ

За шматгадовую актыўную работу ў развіцці самадзейнага тэатральнага мастацтва ў рамках Прыдзяднага Вярхоўнага Савета БССР ўжыўшы Барысаўскага народнага тэатра тав. Міхайлаву Фёдару Міхайлавічу прысвоена ганаровае званне Заслужанага дзеяча культуры Беларускай ССР.

Ф. Міхайлаў з 1922 года пачаў кіраваць самадзейным тэатральным калектывам Барысаўскага гарадскога Дома культуры. Гэтым калектыву аматараў адначасна з першых у рэспубліцы прысвоілі званне «Народны тэатр». Фёдар Міхайлавіч — пастаянны член усіх спектакляў на сцэне Барысаўскага народнага тэатра ў рэпертуары Барысаўскага народнага тэатра тав. Міхайла

ЧАСОПІСЫ

У маі

ПОЛЫМЯ БЕЛАРУСЬ МАЛАДОСЦЬ

У майскіх кніжках нашых літаратурна-мастацкіх і грамадска-палітычных часопісаў чытач знайдзе разнастайныя матэрыялы. Некаторыя з іх мы публікуем на гэтай старонцы.

ПОЛЫМЯ
Адкрытае часопіс падборкай вершаў Эдзі Агняцэвіч «Узбекскія матывы». Публікуюцца пэзма Антона Бялевіча «Сыны бацькі Міна», вершы Адама Русака і Анатоль Сербантовіча. Праза прадставлена аповяданнем Вячаслава Адамчыка «Салодкія яблыкі», заканчэннем аповесці Івана Пташнікава «Ляно», і апошняй раздзеламі дакументальнай аповесці Івана Новікава «Дарогі скрыжаваліся ў Мінску».

У раздзеле «Успоміны, даўнікі, дакументы» публікуюцца артыкул Пятра Калініна «Партызанскі фронт» і кнігі «Партызаны Беларусі», якая саветы выходзіць у выдавецтва Міністэрства абароны СССР, і даўнікі Якуба Коласа (1943-51 гг.). Да шасцідзясяцігоддзя да дня нараджэння Паўлюка Труса друкуюцца артыкулы Максіма Луканіна, Адама Русака і Ілары Барашкі.

У раздзеле публіцыстыкі — артыкулы Эдуарда Скобелева «Літаратура і мастацтва эпохі Аднаўрэ» і беларускага літаратурнага Георгія Вылчова «Лужыцкія нататкі».

Змешчаны ў часопісе рэцэнзіі Сцяпана Александровіча на кнігу «Беларускія пэты (XIX — пачатак XX стагоддзя)», Уладзіміра Бахіна на кнігу Аляксандра Пракоф'ева «Вершы з дарогі» і рэцэнзія Вячаслава Чамярыцкага на «Кароткі літаратурна-навуковы слоўнік» А. Макаравіча, а таксама некалькі кароткіх рэцэнзіяў.

БЕЛАРУСЬ
У часопісе, як заўсёды, шмат грамадска-палітычных матэрыялаў. Тут змешчаны, у прыватнасці, нарыс Міколы Сербантовіча «Бераснейшыя людцы ў наступе», нататкі біяграфічнага характару падпольнай газеткі «Народныя сцяжыны» М. Данстані «На востраве друку», нарыс Рыгора Кобца «Герой наш час», артыкул І. Александровіча «Праца — крыніца багацця», нарыс М. Чонскага «Мы жылі ўбачымся», рэпартаж М. Іванова «У піскіх хімак» і іншыя матэрыялы.

Пэзія прадставлена ў часопісе вершам Генадзя Кляўко «Людцы па планеце заручыны шчасця», нізкай вершаў Эдзі Агняцэвіч, вершамі Яўгена Крупенкі, Змітрака Пучынскага, Антона Бялевіча, Адама Русака. З прозы часопіс змяшчае аповяданне М. Стральцова, урывак з новага рамана Ільі Гурскага, аповяданне Мікіты Даніленкі «Штраўс у апраментэй» і пачатак дакументальнай аповесці Георгія Тэдзішвілі «Спакненне а дзевяці».

У раздзеле бібліяграфіі друкуюцца рэцэнзіі І. Кударцава на кнігу П. Дзюбайлы «Беларускі

раман аб Вялікай Айчыннай вайне», Б. Бур'яна — на збор твораў А. Александровіча, А. Сідарэнкі — на кніжку Э. Загаруцкага «Старожытны Мінск», Р. Барадуліна — на зборнік вершаў І. Бурсава «Каска сежана».

МАЛАДОСЦЬ
Майскі нумар часопіса багаты на пэзію і прозу. Тут змешчаны вершы Пятруса Макаля, Юрася Свірка і Антона Бялевіча. Праза прадставлена аповяданнем Міколы Ракітнага «Праз гадзіны», Івана Чыгрынава «Сустрэча на пераоне», Алеся Ставера «Краскі», аповесцю Ліліі Арабей «Ларысы» і дзвюма аповяданнямі Алеся Пальчэўскага.

У раздзеле «Гэтых дзён» змешчаны нарыс Міколы Грышана «Таварыш санітруктар» і рэпартаж Аляга Дамітрыева «На заставе імя Кіжаватава».

У іншых раздзелах часопіса чытач знайдзе запіскі журналіста Віктара Шымака «Добрай рэвіцы, попель», рэпартаж Уладзіміра Юрвіча «Гаворкіцы Мінска», артыкул Івана Антановіча «У пошуках вартасцей», артыкул Аляга Вечаркова «Рыку дай, таварыш далейкі» і іншы.

Да шасцідзясяцігоддзя да дня нараджэння Паўлюка Труса змешчаны ў часопісе артыкул Станіслава Шушкевіча «Вечная маладосць».

У раздзеле «Размова пра майстэрства» надрукаваны артыкул Уладзіміра Калеснікі «Раман-пэзма» — пра кнігу Янік Брыля «Трушкі і гнізды». Публікуюцца гумарэскі Паўла Шыбуты.

Шмат цікавых матэрыялаў чытач знайдзе ў раздзеле «Для цікаўных», «Фотаклуб «Маладосць», «Старты і фінішы», «Шахматы» і інш.

Да часопіса прыкладаецца калясплатна дадатка «А гармонік грае, грае...»

Адам РУСАК НАРАДЗІЎСЯ Я У МАІ

Нарадзіўся я ў маі,
Навакол сады цілі,
У надзіманусім гай
Распявалі саляўі.

Маці кажа: — Угадала
Выраць хлопчыку дзясніч,
Будзе ён музыка ўдалы,
Чарнавокі мой сыноч.

Быў я музыкой уцешаны
Звонкіх сосен, шуміных ніў
І ўсёй душою песні
Краю роднага любіў.

Трушкі ў вырай адлятлі,
Пакалілі песні мае,
Каб зміою не сціхалі,
Покупь верніцка к вяско.

Не лічыў я сваіх вёсен,
Не адна з іх адціла,
І хоць скарні мае востры
Серабром, апавіла,

А як гляну — расцвітае
Вольныя, песенны мой край,
Сэрца ў радасці спывае,
Не дае старцы мне май.

КНІГАЎКА

Расцвітае луг вясновым цветом,
Пчолы пачалі мядовы збор.
За азірамі пад небам светлым
Не сціхае птушак звонкі хор.

Я праходжу росію травую,
А з нізіны, з топака купя
Кнігаўка ўзнялася над мяю,
Птушка — спадарожніца мая.

Анатоль СЕРБАНТОВІЧ

О галерэі, галерэі!
Праходжу дзве ці тры ярсты,
Каб паглядзець, як Галілея
Манахі паляць на кастры.

Сінуюць яны, нібыта цені,
Касцёр палае вяселы...
І вось ужо знікае цемра,
І бачны толкі Галілейі...

О тыя вогненныя смерчы
На затуманенай зямлі!
Яны былі не толькі смерцю —
Яны паходзілі былі.

І сціхлі голасам трывожным
І мяне праводзіць аж пад гай.
Сончык тут за крошчымі каліма,
Быццам прасціць: «Дзетак не чапай!»

Хай растуць, не ведаючы трывогі
І пяноў у радасці няхай.
Ім і сонца, ім і ўсе разлогі —
Хай вяселяць песняй родны край.

КАСТРЫ

І моць палілі, спалілі
Людзей вялікіх, дарогі —
Дарогі ўдалеч асыталі
Для непакорных, другіх.

І цераз цені і праз краты
Дзіцяці кілілі, вялі.
Ішлі на іх святло Рэмбранта
І Пікасо ішлі, ішлі...

Няхай трашчаць, няхай палаюць
Кастры — учарашнія грахі —
Яны і сёння асвятляюць
Жывой паходняю шляхі!

Малюнак І. Немага да аповесці Ліліі Арабей «Ларысы».

Пятрусь МАКАЛЬ МЭРА

К д'яблу, мэтры і мэтры!
Пакрысе, пакрысе
Напайцеца ветрам,
Напайцеца ветрам,
Што твой човен трасе.
Дзі, як белыя ватманы,
Перачэрчывае быт.
Прагнучы людзі і атамы
Безразмерных арбіт.
Кантрабанды з тавары —
Пырскі слова з пярэ.
Выспеў верх безразмерны
У душы песьняра.
Браціх могілак горы —
У зямлі на гарбе...
Безразмернае гора,
Чалавек, у цябе.
Дрэмае засяў у кветках —
Не прагледзь, чалавек!
У безразмерных шкарэтках
Скача атамны век.
К д'яблу мэтры і мэтры!
Твой апошні дзеў...
Бачыш —
Грыб у паветры
Безразмерна павіс.
К д'яблу Кліберні і Рыхтэры!
Рынуў джыкавы рык!
Безразмерныя рытмы
Расстрэлі маядары...

ЭКСПАНАТ

Гаварыць не ўмеюць экспанаты,
Ды ад іх пачуць, як штодня
Сайчыць кулі, гукаюць гранаты...
Цішыня ў музеі. Цішыня.
Сталь сцяну каменную прашыла.
Помнік з цыглы вычасыў фугас.
Помнік дрот калочы,
Як шыпына,
Што расцілі прыкадзі для нас.
А пад шклом магіліны чорнай
Славы:
Ордэнаў жалезныя крыжы...
Дзе цяпер іх уладальнікі бравы!
Вос ён —
Госць цыгільны з-за мяжы.
Ветран з асэсывай іржэю,
Дымных успамінаў гаспадар.
Сечачы маршчыні, як паранджою,
Замаскіраваў азімлі твар.
Ордэны, як арды, на паліцы —

Юрась СВІРКА

НЕРАЗАГНУТАЯ ПАДКОВА

Я не шукаў. Натрапіў выпадкова
На лузе на іржавую падкову.
Падіў і доўга ў руках трымаў
І шкадаваў, што тут камя няма.
Падкову ў дарогу не паніс,
Вісець пакінуў на адной з бяро.

ПАВЕЛ ШЫБУТ

КАРОЦЕНЬКІЯ ГУМАРЭСКІ

Мал. М. КІСЯЛЕВА.

ВАЛЕНАК

Дзевяці людзі — бяліца сесці ў галшы. А я васьм сяджу і так прыёмам у ім.

АБМЕРКАВАННЕ

Давай спачатку абмяркуем, як пакараць заіца, калі зловім, — раілася чарапеха са смэючом.

ПРЫЗНАЎ...

Глядзі, варона класічную музыку ведае, — чырыкнуў верабей шпеку.

Адкуль ты ўзяў? — спытаў шпек.
Зяўку на выкананне «Лясной сімфоніі» падала.

Вось гэты дзек галавалі — пазайздросціў камар, сеўшы на гарбуз.

ПУНКТ ГЛЕДЖАННЯ

Я не з голымі рукамі — Есць граната, фіскалі номі! Нелатай жа, чорт рагаты! І Сілічкі Міхалі! Глущыць ворагаў гранатаў! Дзе варонаму салдату — Нож у грудзі з усіх сіп.

Толькі вораг люта лезе,
Абкружае. Чуюць крык:
«Непробойні!» Ён з жалеза,
Гэты дзек-бальшавік!

Падкасіла, паваліла
Куля люта яго...
Наша помста, наша сіла
Іх адолеа агонь.
Гнеў зямлі Дніла вёў,
Гнеў сасонікаў, гаўў;
Вёў і буря, вёў і пшчы;
Навалінай, перуном
Кіраваў ён: ператрушчым
Лютых ворагаў!

А гом —
Лугам, полем, па даліне,
Праз дуброву, чорны гай:
— Чуш, быцька!
— Чуш, сыме!
— Сам адгукнуўся Міная.
— Чуш я, Дніла. Чуш
Аж ад Пудзіч вараг.
З Курляўска малачу я
Злідуў. Хутка абмалот
Мы зноўчым. Да спатання
У роднай Пудзіч. Бывай...
Бой ідзе. Ідзе сцяганне...
Праз агонь, сьвінец, змаганне...
Перамогу бачыць край!

Косці, сцеле. Ды патроны
Кочаны. Бада. Канец.
І замоўч стаячкі ягоны.
З вышак выскачкі баец.

Косці, сцеле. Ды патроны
Кочаны. Бада. Канец.
І замоўч стаячкі ягоны.
З вышак выскачкі баец.

Косці, сцеле. Ды патроны
Кочаны. Бада. Канец.
І замоўч стаячкі ягоны.
З вышак выскачкі баец.

Косці, сцеле. Ды патроны
Кочаны. Бада. Канец.
І замоўч стаячкі ягоны.
З вышак выскачкі баец.

Косці, сцеле. Ды патроны
Кочаны. Бада. Канец.
І замоўч стаячкі ягоны.
З вышак выскачкі баец.

ЛІТАРАТУРА І МАСТАЦТВА

Добрыя хлеба
МІХАСЬ СТРАЛЬЦОЎ

Апаваданне

— Ну, дык глядзі ўжо тут сам, Максімка, а я пайду, — сказала мая сестра. — Я ўжо думала, што ты не прыедзеш. Прыходзіць стары Нічыпар, казю, што яны адбучылі чаргу толькі за карову. Цёбкі нічо на пашу не пускуюць, казю... Навязваюць на лагу. Дык заўтра твая двароўка — добра, што ты прыехаў...

— Я ведаў. Страхіны на луг прыязджаў — Нічыпар і яму наказваў... А мы сёння пастараліся караву і вушы які кліп на расцяробах дабілі: ведары, там, дзе летась Аўдэя секанула маланка.

— Дык ты глядзі ўжо цяпер, Максімка, сам... Я табе хлеба спяла. Учора масла збіла. Што гэты яшчэ хацела сказаць? Парсюку не мяшай наду мала — лета... Ён і бацьвіну вуш як есць — цяпке, аж вушы трасуцца... Квактуха твая нейкая дурная: з хаты не выгнаць. Куранты ўжо вялікі, навошта трымаць у хатцы?

— Ізі, Насія, Ізі, цяпер я ўжо сам, Дзюк, што гэтыя дні пабыла. — Варка Учора праходзіла. Убачыла мяне ў цябе на двары — зайшла. Пагаварылі мы... Хоць бы ты жаніўся ўжо...

Яна ўздыхнула, паправіла пад хусткай зліжальны, прыліпала да шок валасы, глянула на свае босыя ногі і зноў уздыхнулася, пайшла ў агарод. Ён маўчаў. Бачыў, як у агародзе яна паднявала фартук, нагнуўшыся, падбіраў з узмежка траву — траву, нагарты сонцам за дзень, муціць, упрэла і цяпер пат-хала аж сюды, на двор, салалкава і горача. Насія пайшла мяжой паў грады: зноў нечага нагуляла, зашаманела туркоўнікам, «Укрывае туркі-насеннікі», — падумаў ён, — каб куры не падзубілі. Яна выйшла агародам у поле, ні разу не аглянуўшыся, — невясёла, драбняватая, у паркалёвай выцілаці кофее, у шырокай доўгай спалініцы, — ішла да сценкі, і не вельмі ўжо высокае сонца ружоваля яе рабіла сярод поля нейкай спінанай, журботнай, самотнай.

І тады ў яго на душы таксама нечага стала журботна, ціха — і гэта было горч, чым каб ён ведаў, пра што і чаго смучыць.

На двары было ціха, ціха было і на суседзім, у старога Нічыпара: адно шукалі там, адно камак за ліштвалі, маладая верабей. Сонца грэла шыр, пакарываючы дах Нічыпарай хаты, стаяла цішыня, і ўсё было наўкол такое выразнае, ярае, што хацелася сесці куды, каб нічога не бачыць.

І тады ў яго на душы таксама нечага стала журботна, ціха — і гэта было горч, чым каб ён ведаў, пра што і чаго смучыць.

На двары было ціха, ціха было і на суседзім, у старога Нічыпара: адно шукалі там, адно камак за ліштвалі, маладая верабей. Сонца грэла шыр, пакарываючы дах Нічыпарай хаты, стаяла цішыня, і ўсё было наўкол такое выразнае, ярае, што хацелася сесці куды, каб нічога не бачыць.

Антон БЯЛЕВІЧ

На лясцы, верасы, багуны
Вецер гоніць і попель і сажу.
Што за людзі! Чаго тут яны!
Пачарнелі, нібы цыгані,
Ад чаго такі! Мо хваа адкажа,
Пад якою на жоўтым сукі
Маці сумна калыску калыша.
— А з чаго ж я, сыноч, няпэка
Пражгоў... Можна з гэтых
Прасаленых шышак!

Шышак многа: з галінаў траці
Ды, як вожык, калочыя шышка.
Можна сыну, лашчына, дасі
Ты арыжаў! Ну, дай яму крышчу...
Певень нейкі дурны галасіць,
І карова рыкае ў зацішку.
Людзі ў лес прывілі —
... хто што змог.

Толькі лопел і сажка ад тая,
І цяпер іх пасцелю — мох,
А страхой — кроны хваоў
... кашлатых,
Толькі кузіня ўцалела, а ў ёй —
Штат атрада. І там не нарогі —
Аўтаматы пад курнай страхой,
Дзе Дніла з дружнай сваёй
Вылучае па карце дарогі.
А чаму так трывожыцца ён!
Спахмурнеў ён з жюке прычыні!
У вараго пайшла гарнізон
На разведку Мальвіна,
І ўжо час ёй вярнуцца назад.
Не прыходзіць Мальвіна ў атрад,
Як гавораць, ні слуху, ні духу.
А Дніла агортае скуруха.
Сэрца чужа Дніла бяду,
Сэрца сумна і болям працята:
Дзе Мальвіна!...

Павялі яе. Воблакам белым
Сонца ўхутала промі свае,
Каб не бачыць бяды. Пачарнела
Нават неба. Мальвіна дае
Даручэнне вятрыску:
— Вятрыска,
Ляц, не спыняйся, — прасіла, —
Паклон мой сардэчны і нізкі
Таму перадаў, хто мне блізі.
— А хто ж табе блізі!
— Дніла,
Яму перадай мае слова,

— Ён пайшоў у канец двара, пад пограб, па-старому крывы саломай. Тут быў шель, была прахлада, пахла бульбай і сырой зямлёй. Бульба прарастала з-пад падруб пограба, гнала на двор бледна-ружовай кволія стражкі. Максім адчыніў у пограб дзверы, прыгнуўшыся, ступіў у халадзіваць паўзмок, па-стаў, прывыжычыў да імені, потым знайшоў ля сцяны халадзкую ляжку коняку, зробленую са снарадзій глянзі, і пачаў боўтаць ёю ў бочны з бірозавікам. У пограбе паставіла: сталі відыць абкружаныя сьпець, дасек пад бульбу, жалезная трынога пад вуголкам, зміою грэў і пограб, каб не памерзла бульба. Яму стала лепш, калі ён, заплюшчыўшы вочы, пів кіслата, перкі брызавік, думаў, што траба не забыцца сказаць Насію, каб ўзяла колькі вёдер сабе: гэтыя квасы яму адымаю зноў.

— Я зачарнуў яшчэ коняку і панёс яе ў хату.

Ужо ступаючы на ганак, ён падумаў раптам, што тое неважнае, што мучыла яго, было, можа, боўзю пустой хаты, і цяпер, падумаўшы пра гэта, ён ўжо ведаў усё наперад: там, у хатцы, больш чым дзе апынуе яго адзінота, зноў і зноў нахмычваюць успаміны пра коняку. Але не іціж бы было назал, і ён таргануў дзверы — задыржаў сьцену, у твар пахнула настольнай цёплай жытла, а на вокнах, патрывожыўшы стукам дзвярэй, завінелі, забывалі мукі.

Было непэзбежнае і невясёлае яго вяртанне.

Ён ішоў да стала, старочыся не ступіць нагой на пярэняжы курянітам хлеб на падлогу. Кінуў па куфар чышкы, паставіў на стол коняку з бірозавікам, пайшоў у сены і, да стаяшы з тавары прывезены з луку акрабкі хлеб, зноў вярнуўся ў хату. Пра спечаны Насій хлеб ён не ўспоміў. Сядзеў за сталом і нехапіў ні квас, заядаючы яго хлебам і валай, неплаватай шубінай, знойдзенай на падвакоці. Яму здавалася, што ён ні пра што не думае, але, муціць, увесь час ён проста шкадаваў сабе — гэта было падобна на боль і непадобна на думку.

Потым, перакучыўшы, ён неўпрыкмет задрамаў за сталом. Такое стала ў яго ўжо звычайна: варту было яму сцішыцца, каб ён пачынаў прэмься. Але драмаў ён заўсёды чыніў. Вось і цяпер ўжо, як нехта з некім гаварыў на вуліцы, як цікалі ў хатце пад квактухай куряніты, як недзе праектатары калёсы. Пасля змарыў яго сон.

Снілася жонка: стаяла над ім і бульзіла, і такая цёплая да яе, прычота пачылі ўсё яго, што ён знарок не абываўся, думаў, што гэта яму заўсёды толькі здавалася, нібыта памерла жонка: яна з ім, ён востр, каб зачона, — устане і дакранацца да яго.

Зацікавіў куряніты, завохала курчы, і ён прахныўся. Ажно залівала чарыш, шумелі каля хаты ляўмак, і раей, чым ён што-небудзь падумаў, сэрца сціснула туга. О гэта чырынае, халаднае сьветло! Нічога не пачыналася, заўсёды быў усё той жа летні надвечарак, як і пяць год назал.

Ён пастаяў сярод хаты, убачыў на падлогу хлебныя крошкі — пайшоў у кацарэжнік, узяў вейкі і падмеў падлогу. Наліў курянітам у талерку свежай вады і вышаў на двор.

За агародам сценкаю ішлі з поля жанчыны: нейкі голас вылучаўся з усіх, не то на некага сварыўся, не то нешта расказваў. Была пара нядоўгай сцінасы, вечавай лагоды, пара ружовага промія і сумна-звонкай дзвонкай песні. Але нічо не спя-

А цяпер не прыязджаў да бацькі другі ўжо год...

Навошта, навошта гэты хата, дзе жывуць толькі туга да жонцы — і крывіла на сына?

Ён пастаяў сярод хаты, убачыў на падлогу хлебныя крошкі — пайшоў у кацарэжнік, узяў вейкі і падмеў падлогу. Наліў курянітам у талерку свежай вады і вышаў на двор.

За агародам сценкаю ішлі з поля жанчыны: нейкі голас вылучаўся з усіх, не то на некага сварыўся, не то нешта расказваў. Была пара нядоўгай сцінасы, вечавай лагоды, пара ружовага промія і сумна-звонкай дзвонкай песні. Але нічо не спя-

А цяпер не прыязджаў да бацькі другі ўжо год...

Навошта, навошта гэты хата, дзе жывуць толькі туга да жонцы — і крывіла на сына?

ваў. Грукаў на сажалцы працік — рэжа дрымотна капілася па вёсцы: яно нагадала нешта маладо, нагаў-забытае, будзіла лёдку няўзроўню надзею, што і праз год, праз два гэ-так жа будзе капіцца па вёсцы, што і ён, можа, яшчэ будзе востр стаяць на двары і слухаць яго.

І на душы ў яго паспакайледа.

Ён зямляў парсюку тоўчанай бульбы, выліў яе ў карыта, пакачаў, пакулі той з'есць, і вышаў на вуліцу. Траба было б зайсці да старога Нічыпара, сказаць, што прыехаў з луку і будзе

